

November 2022

Nyt fra Civilprocessen

Highlights

Et forholdsvis langt nyhedsbrev, ikke mindst fordi mange af sagerne har inviteret til en længere analyse. I highlightform kan måneden der gik sammenfattes som følger:

For det første fik vi fra Østre Landsret ved kendelse af 6. oktober 2022 en interessant – navnlig for advokater med speciale i patentret, men måske også i almindelighed – sag om *retlig interesse i begrebets absolutte grænseområde*, hvor man kan sige, at interessen er »lige ved« at manifestere sig.

Dernæst, og ligeledes fra Østre Landsret, blev Sø- og Handelsrettens kendelse om *værneting efter Bruxelles 1-forordningen ved skadeforvoldelse online* (U 2022.4068 SH) underkendt. Afgørelsen bidrager til at slå fast, at der er værneting i Danmark i alle tilfælde, hvor det varemærke, der påstås krænkede, er registreret i landet, jf. også EU-Domstolens dom af 19. april 2012 i sag C 523/10 (*Wintersteiger*).

Fra Højesteret fik vi ved kendelse af 24. oktober 2022 endnu en afgørelse om *korrekt brug af sagsportalen*, der dels bekræfter den hidtidige linje (vi advokater skal bruge portalen rigtigt, og det betyder som foreskrevet i vejledningen), dels indikerer, at imødekommenheden er større, hvis vejledningen ikke udtrykkeligt beskriver den pågældende situation.

Af stor personlig interesse er det endeligt, at der med FM 2022.59 kom en afgørelse, der direkte italesætter spørgsmålet om *sagens værdi i sager om eksklusion af en andelshaver*. Afgørelsen går umiddelbart imod en utrykt afgørelse fra Østre Landsret, der i oktober 2022 er givet Procesbevillingsnævnets velsignelse til en tur i Højesteret. Stay tuned!

Retlig interesse

U 2022.4515 H – retlig interesse i betalingspåstand (afvisning eller frifindelse)

En afgørelse, jeg nok burde have omtalt i september, hvor jeg imidlertid fokuserede på de advokatretlige aspekter, som jeg ikke fandt grund til at omtale.

I den meget omtalte sag mellem Skatteministeriet og et større dansk advokatfirma har Højesteret ved den nævnte dom tiltrådt, at advokatfirmaet handlede i strid med god advokatskik.

Hvad der – civilprocesretligt – er mere interessant, så har Højesteret samtidig *afvist* at prøve en påstand nedlagt af de fire involverede advokater vedrørende spørgsmålet om salær for det udførte arbejde med den begrundelse, at et eventuelt salær tilkom *advokatfirmaet* og ikke advokaterne personligt (manglende »konkret« interesse, jf. fra Højesterets tidligere praksis den på mange måder sammenlignelige U 2005 1577 H).

(Et lille teoretisk obiter dictum... Netop spørgsmålet om afvisning eller frifindelse ved manglende retlig interesse er et yndet diskussionsemne blandt teoretikere. Højesterets domsnote henviser i relation til dette spørgsmål til »Civilprocessen« s. 136, der indeholder en kortfattet drøftelse af valget af reaktion, når et krav fremføres af den urigtige part. Resultatet synes at flugte nogenlunde med det deri anførte om betydningen af, om et krav fremføres af en forkert part i eget navn eller »på vegne af« andre.

I sagen havde Skatteministeriet nedlagt påstand om afvisning, hvilket måske har været med til at sætte rammen for reaktionen. Det var i hvert fald Spleths tanke, da han i de tidligere udgaver af »Proceduren« skrev om betydningen af de ned-

lagte påstande. Med domsnotens henvisning er der imidlertid nok grundlag for at læse dommen som et mere bevidst valg.

Hele sagen var i øvrigt sær, fordi advokatselskabet *også var part*, og Højesteret afviste således alene betalingspåstanden i relation til de enkelte advokater – men prøvede det i relationen mellem selskabet og Skatteministeriet).

U 2023.xxxx Ø – Østre Landsrets kendelse af 6. oktober 2022 – ikke retlig interesse i tvist om et ikke udstedt patent (og lidt om juridiske responsa)

Sagsnr. BS-23156/2022 m.fl. En tidligere afgørelse om opsættende virkning i samme, U 2022.388 Ø, er omtalt i mit nyhedsbrev for sommeren 2022.

En lang og på mange punkter interessant afgørelse om et i og for sig ganske simpelt juridisk spørgsmål.

Landsretten tiltrådte ved denne afgørelse Sø- og Handelsrettens vurdering af, at en forbudssag vedrørende et endnu ikke udstedt patent ikke kunne prøves. Afgørelsen flugter fuldstændig med U 2014.3533 H, der da også nævnes i præmisserne. Der kan endvidere henvises til den »mellemliggende« afgørelse i U 2020.1188 SH. (Det fremgår af domsnoten til 2020-afgørelsen, at den er indbragt fra Østre Landsret. En eventuel afgørelse i appelsagen er imidlertid ikke offentliggjort).

Der er tale om en afvisningsgrund, som på alle måder er ukontroversiel – at påstande skal afvises, hvis sagsøger ikke endnu (eller ikke længere) har en konkret interesse i sagens udfald.

Sagen var imidlertid konkret noget vanskeligere end som så.

For det første, fordi patentet ikke var helt »ikke-eksisterende«. Der forelå således en afgørelse fra EPO's Technical Board of Appeal om, at betingelserne for udstedelse af patent var opfyldt (og parterne var så uenige om, præcis hvad en sådan afgørelse indebærer. For en procesretlig betragtning kan det i hvert fald observeres, at afgørelsen flytter sagen fra det rent hypotetiske til det mere sandsynlige).

For det andet, fordi sagen var en *forbudssag*, mens de to ovennævnte afgørelser fra hhv. Højesteret og Sø- og Handelsretten vedrørte civile sager (Højesterets dom blev afsagt i en sag om prøvelse af *gyldigheden* af et patent, der endnu ikke var udstedt mens afgørelsen fra Sø- og Handelsretten vedrørte ejendomsretten til et patent).

For det tredje, fordi EU-retten indeholder særlige regler om »provisorisk beskyttelse« af ansøgte patenter, jf. for dansk ret patentlovens § 83, som kan siges at skabe et »brohoved« for

en mere begrænset retlig interesse imens patentansøgningen behandles (en retlig regulering, som jeg ikke kan påstå nogen særlig indsigt i).

Jeg havde med andre ord ikke syntes, at det var en let sag...

Under landsretssagen blev det hele kompliceret på ny, da den mellemliggende udvikling indebar, at den afviste påstand blev nedlagt på ny – og nu uden protest – således at der på tidspunktet for kæremålets prøvelse verserede en sag om samme påstand.

Herved kunne man (for det fjerde) overveje, om en eventuel retlig interesse under alle omstændigheder var *ophørt* (det kom landsretten let henover ved at konstatere, at der måske nok ikke var nedlagt afvisningspåstand, men at Sø- og Handelsretten omvendt heller ikke havde truffet afgørelse om at tillade påstanden).

Det efterlod spørgsmålet om retlig interesse, hvor landsretten som nævnt indledningsvist henviste til U 2014.3533 H. Det er muligvis den rigtige subsumption, men jeg gad faktisk godt vide, hvad Højesteret måtte mene om sådanne forbudssager.

Som en interessant sidste krølle, var der til brug for sagen fremlagt et juridisk responsum om spørgsmålet udarbejdet af en dansk professor (som ifølge gengivelsen i parternes processkrifter for landsretten tilsyneladende havde haft lejlighed til at se og vurdere begge parter påstandsdokument!).

Netop spørgsmålet om *rammerne for et juridisk responsum* opfatter jeg som vanskeligere, end hvad praksis hidtil indikerer.

At et responsum må fremlægges, er oplagt. Det fastslog Højesteret i U 2014.138 H, hvorefter lovgiver skrev det ind i retsplejelovens § 341 a.

Det man ikke tog stilling til er, hvor tæt et juridisk responsum kan gå på den konkrete sag – altså om der er forskel på at udlægge retsstillingen på et givent område (og måske kvalificere det mere i forhold til en sag) og så at forsøge at »afgøre« en sag – eller måske i ankeinstansen at »bedømme« underinstansens afgørelse. En sådan skillelinje mellem det konkrete og det generelle kendes fra den sagkyndige bevisførelse, hvor Højesteret i U 2019.2537 H satte spot på den forskellige regulering.

Behovet er nok mindre i relation til de juridiske responsa, men det er da alligevel en tanke værd, hvor tæt akademikere bør gå på konkrete sager, og måske navnlig om en tabende part bør kunne få en professor til at »skælde ud« på dommeren.

Afgørelsen bidrager ikke til at afklare dette emne, men der må være rum for en diskussion!

(Med til historien om den konkrete sag hører, at resposummet ikke er gengivet in extenso, og ovennævnte betragtninger knytter sig derfor ikke til sagen men alene til det abstrakte spørgsmål...).

Saglig kompetence

U 2022.4812 V – om fristen for at indbringe lejetvister

En lejeretlig sag, der dog vedrører et tilstrækkeligt procesretteret spørgsmål, til at kunne bære en omtale.

Landsretten har ved dommen bekræftet, at fristen på 4 uger for at indbringe huslejenævnets afgørelser for boligretten ikke afskærer en lejer fra, under en af udlejer indbragt sag, at nedlægge selvstændige påstande.

Landsretten henviser selv i dommen til U 1985.429/1 V om samme emne. På det lejeretlige område er spørgsmålet imidlertid tilsyneladende ikke helt ligetil, jf. gennemgangen i T:BB 2007.561 (der dog mere direkte vedrører spørgsmålet om *nova* end det mere snævre spørgsmål, som lå til pådømmelse i månedens afgørelse).

Set i et bredere perspektiv giver dommen god mening (der er således i almindelighed i dansk ret ikke noget behov for at kontraanke, jf. eksempelvis U 2020.1105 Ø, og som eksempler på reglens anvendelse i sager med flere parter U 2022.1409 H, U 2021.1720 V og U 2016.3040 H).

Internationalt værneting

U 2022.4910 Ø – værneting efter Bruxelles I-forordningen art. 7, nr. 2 ved skadeforvoldelse online

Sø- og Handelsrettens afgørelse er trykt i U 2022.4068 SH og analyseret i mit nyhedsbrev for august 2022. Den afgørelse er nu *ændret*.

I en sag anlagt mod to sagsøgte fra hhv. Cypern og Holland fandt Sø- og Handelsretten ikke, at der var værneting efter Bruxelles I, art. 7, nr. 2.

Sagens væsentligste spørgsmål var forståelsen af »det sted, hvor skadetilføjjelsen er foregået« i en sag om immaterielle krænkelser. De sagsøgte drev virksomhed fra en .eu-hjemmeside, og den påståede krænkelser bestod i anvendelsen af bl.a. ordet »FORZA« i forbindelse med salg af sportsudstyr og -beklædning.

Hjemmesiden kunne efter det oplyste tilgås fra Danmark, hvortil man også kunne bestille varer – men det var samtidig oplyst, at der aldrig havde været salg til Danmark.

På den baggrund og under henvisning til EU-Domstolens dom af 12. juli 2011 i sag C-324/09 havde Sø- og Handelsretten vurderet, at hjemmesiden *ikke* havde medført »markedsføring rettet mod Danmark«, og der var derfor ikke dansk værneting.

Den citerede afgørelse, *L'Oréal SA m.fl. mod eBay International AG m.fl.*, vedrørte bl.a. fortolkning af de dagældende regler om varemærkeskyttelse, og fastslog i den sammenhæng, at »den omstændighed, at en hjemmeside er tilgængelig på det område, som er omfattet af varemærket, [er] ikke . . . tilstrækkeligt til, at det kan konkluderes, at det salgsudbud, der fremsættes dér, henvender sig til forbrugere på dette område«.

Jeg skrev derfor om Sø- og Handelsrettens dom, at der var tale om, at man kalkerede EU-Domstolens materielle bedømmelse over på værnetingsvurderingen.

(EU-Domstolens afgørelse er i dansk ret bl.a. citeret af Højesteret i U 2014.2412 H (ved den materielle vurdering af en krænkelser). Dommen inddrages i en *værnetingsanalyse* i U 2014B s. 300 ff. under overskriften »praktisk begrænsning af deliktsværnetingets rækkevidde som følge af den materielle ret?«. Forfatteren argumenterede i artiklen for, at sådanne sager kunne anlægges, blot hjemmesiden var tilgængelig i Danmark – men at det ville være praktisk uinteressant, når nu der ikke forelå en krænkelser).

Denne *kalkering* af den materielle analyse er nu underkendt af landsretten, der i præmisserne udtrykkeligt fremhæver, at spørgsmålet om der foreligger en krænkelser »henhører under sagens realitet«, mens spørgsmålet om værneting efter Domstolens praksis skal afgøres under hensyntagen til, hvor et varemærke er registreret, jf. EU-Domstolens dom af 19. april 2012 i sag C 523/10 (*Wintersteiger*), præmis 29:

»Det må derfor fastslås, at en tvist vedrørende krænkelser af et i en medlemsstat registreret varemærke som følge af en annoncørs brug af et søgeord, der er identisk med nævnte varemærke, på webstedet for en søgemaskine henhørende under en anden medlemsstats nationale topdomæne kan indbringes for retterne i den medlemsstat, hvor varemærket er registreret.«

Der bør læses sammen med præmis 26:

»Spørgsmålet om, hvorvidt brugen i reklameøjemed af et tegn, der er identisk med et nationalt varemærke, på et websted, som udelukkende henhører under et andet topdomæne end topdomænet for den medlemsstat, hvor nævnte varemærke er registreret, faktisk krænker dette, hører imidlertid under den realitetsbehandling af sagen, som den kompetente retsinstitans vil gennemføre i lyset af gældende materiel ret.«

Og præmis 27-28 der begrundet, at det almindeligvis vil være domstolen i den medlemsstat, hvor et varemærke er registreret, der er bedst i stand til at pådømme, om der faktisk er sket en krænkelse efter de i bl.a. *L'Oréal SA* udviklede retningslinjer.

Afgørelsen var direkte omtalt af Sø- og Handelsretten med den lidt intetsigende sætning, at »[Wintersteiger] kan ikke føre til en anden vurdering«.

Samlet behandling af krav og delafgørelser

T:BB 2022.826 – (ikke) udskillelse af spørgsmål

En voldgiftskendelse, men om et spørgsmål af »tværgående« interesse og med henvisning til praksis fra de civile domstole (U 2010.1431 H).

Voldgiftsretten tillod ikke udskillelse af et spørgsmål om nedskrivning af en entreprenørgaranti med den mere generelle begrundelse, at »hensynet til procesøkonomi« taler for, at parterne almindeligvis medtager alle krav under samme sag (og implicit heri, at samme hensyn må føre til, at kravene normalt behandles samlet).

Mere lavpraktisk, men også mere interessant, fremhæver voldgiftsretten, at det ikke på forhånd kan udelukkes, at vurderingen af nedskrivningen af garantien ville kunne komme til at bero på en stillingtagen til mangelsindsigelserne fremsat i relation til den underliggende tvist.

Netop de enkelte spørgsmåls forbundethed er i reglen den vægtigste grund til at nægte udskillelse, også i civile sager.

Sagsførelse og sagsportalen

U 2023.xxxx H – Højesterets kendelse af 24. oktober 2022 – om korrekt brug af sagsportalen (og mulighederne for at rette op)

Sag BS-18524/2022

Da sagens forløb for landsretten er lidt aparte, er der grund til at gøre ophold her først.

Efter en sag om isoleret bevisoptagelse kærede den ene part byrettens omkostningsafgørelse. Dette blev gjort ved brug af den korrekte knap (»opret appel«), men således at de efterfølgende felter blev fejludfyldt, navnlig derved at påstanden ikke var indsat i påstandsfeltet.

Herefter meddelte landsretten, at kæren var modtaget korrekt og dermed rettidigt, men at kærende skulle berigtige kærskriftet (indsætte påstanden i rette felt).

Det mente den kærende ikke at være i stand til rent teknisk, og derfor blev der i stedet uploadet en anmodning om rettens bistand til at opdatere påstanden.

Tilsyneladende uden at besvare denne henvendelse afviste landsretten 10 dage senere kæremålet under henvisning til, at det oprindelige kærskrift ikke opfyldte retsplejelovens krav til kærskriftets indhold (fordi påstanden ikke var indsat i det relevante felt), og at forholdet ikke efterfølgende var berigtiget.

Når man læser Højesterets vurdering af sagen er det værd først at gøre ophold ved den relativt lange gengivelse af det retlige grundlag. Disse dele af præmisserne er således illustrative for, hvordan Højesteret i det hele taget ser på sager om brug af sagsportalen:

- 1) Retsplejelovens § 148 a skaber en pligt til at anvende sagsportalen
- 2) Retsplejelovens § 148 a, stk. 9, giver hjemmel til, at Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om portalens anvendelse
- 3) Forarbejderne til § 148 a forudsætter overordnet, at bestemmelsen indebærer et krav om »korrekt« anvendelse af portalen, hvilket omfatter iagttagelse af de med hjemmel i stk. 9 fastsatte formkrav
- 4) Bekendtgørelse 1173/2016 om sagsportalen fastsætter en række krav af teknisk/formel karakter, herunder vedrørende afgivelse af centrale oplysninger om påstande, parter m.v.
- 5) Bekendtgørelsen suppleres af en grundig vejledning, som bl.a. beskriver, hvordan de enkelte felter skal bruges i relation til nærmere bestemte sagskridt

Højesterets mening med disse gengivelser synes at være et signal om, at når der med hjemmel i § 148 a er fastsat nærmere regler om formen for afgivelse af bestemte oplysninger, så skal disse regler følges – og i modsat fald anses oplysningerne ikke for afgivet (se også U 2021.1632 H om en helt sammenlignelig sag samt de beslægtede afgørelser i U 2022.3836 H og FM 2020.268).

I det konkrete tilfælde var der tale om en sagsgang, som var grundigt beskrevet i vejledningen (underpunktet kære til landsretten med et særskilt punkt om »påstand under kære«), og om en oplysning, som hørte til i et designeret felt.

Der var samtidig tale om en »fejludfyldning«, som direkte nævnes i bekendtgørelsen om sagsportalen, og som kan siges at være blevet typeeksemplet på en oplysning, som skal afgives på en bestemt måde (jf. henvisningen hertil i U 2021.1632 H).

Hermed skulle man også forvente, at Højesteret ville stadfæste afvisningen. Men redningen på målstregen blev det indledningsvist skitserede forløb, hvor den kærende part faktisk forsøgte at opfylde fristen (i god tid!), og hvor landsretten undlod at besvare en relevant henvendelse forud for afvisning.

(I øvrigt med den meget tematiske supplerende begrundelse, at det »ikke efter vejledningen [er] klart, hvad en kærende, som fra begyndelsen ikke har udfyldt påstandsfeltet i sagsportalen, skal gøre for at rette op herpå«).

Afgørelsens indledende præmisser er dermed en bekræftelse af det generelle bedømmelsestema, mens den konkrete afgørelse er et sjældent eksempel på, at der også i den digitale æra findes undskyldende omstændigheder – i hvert fald i sager, hvor svaret ikke står i vejledningen.

Bevisførelse og syn og skøn

FM 2022.62 – spørgsmål uden for skønsmandens kompetence

Et konkret eksempel på anvendelsen af retsplejelovens § 197, stk. 2, om spørgsmål der ligger uden for skønsmandens kompetencer.

Landsretten afviste med henvisning til denne bestemmelse to spørgsmål om de omtvistede manglers værdipåvirkning af handelsprisen (af en fast ejendom) under henvisning til, at skønsmandens kompetencer lå inden for bygnings- og konstruktionsbranchen.

Afgørelsen – der ændrede byrettens afgørelse – er i denne sammenhæng et illustrativt eksempel på, at det netop er når parterne gennem deres supplerende spørgsmål *udvider temaaet for skønsforretningen* i forhold til den oprindelige skønsbegæring, at der kan være grund til at overveje, om skønsmandens faglige kvalifikationer rækker så langt.

Som en interessant krølle indeholder afgørelsen den mellemregning i relation til selve appelspørgsmålet, at *fordi* spørgsmålet opstod under en sag om isoleret bevisoptagelse, fandt retsplejelovens § 389 a ikke anvendelse. Det er ikke nyt, jf. U 2015.3715 H, men derfor kan det jo godt være fint at blive mindet om.

Sagsomkostninger og fri proces

FM 2022.59 – sagens værdi i sag om eksklusion af andelshaver

Nu bliver det spændende!

Jeg har ad tre omgange omtalt omkostningsafgørelser fra Højesteret i eksklusionsager, hvor Højesteret hver gang har

fundet anledning til at bemærke, at der »som sagen er forelagt« ikke har været grundlag for at tage stilling til opgørelsen af sagens værdi (der i alle tre sager var opgjort til andelens værdi).

Det drejer sig om afgørelserne U 2020.4009 H, U 2021.757 H (se min julealmanak for 2020 fra s. 136) og U 2021.3767 H (se min julealmanak for 2021).

Om den tredje afgørelse i rækken skrev jeg, at Højesteret »nu for tredje gang har vinket med samme vognstang« om, at værdien af eksklusionsager *ikke nødvendigvis* er andelens værdi.

Hvad den i givet fald skal være, er et vanskeligere spørgsmål. Således skrev jeg i sin tid bl.a. om U 2020.4009 H:

»

I »Sagsomkostninger i Civile Sager« s. 99 argumenteres for, at sagens værdi i sager om køb af fast ejendom til brug for sagsomkostningsfastsættelsen som udgangspunkt må opgøres til 0 kr. Man kan vel overveje, om lignende betragtninger gør sig gældende i sager om eksklusion, hvor nettoværdien af uenigheden næppe er andelens fulde værdi. (se om værdien af sager om overdragelse af fast ejendom desuden den ovenfor nævnte FM 2019.185).

Spørgsmålet er ikke let at besvare, og praksis er da heller ikke ganske ensrettet. I U 2011.347 Ø fandt Østre Landsret udtrykkeligt, at opgørelse måtte ske med udgangspunkt i andelens skønnede værdi (med henvisning til U 2003.186 V og U 2003.2644 Ø). Den i kendelsen lagte linje er tilsyneladende den, der siden er fulgt (afgørelsen citeres blandt andet i »Retsafgifter«).

Omvendt fandt samme landsret ved en kendelse omtalt i FM 2017.117, at der ved opgørelsen af sagens værdi må tages hensyn til den ved eksklusionen forestående afhændelse af andelsboligen, hvorfor »sagens reelle værdi er mindre end andelens (skønnede) værdi«.

Hertil kommer en mellemkommende kendelse fra Østre Landsret trykt i U 2020.1675 Ø (T:BB 2020.482), hvor Østre Landsret fortsætter linjen fra 2011. Både denne afgørelse og 2017-afgørelsen er nævnt i noten til U 2020.3703 Ø, der således tager udtrykkeligt stilling til fordel for 2011-linjen.

Begge afgørelser – dvs. både 2011- og 2017-afgørelsen – er endvidere nævnt i noten til den ovennævnte U 2020.4009 H, og Højesteret har således notorisk været opmærksom på begge afgørelser ved det første obiter dictum om spørgsmålet (og lur mig, om ikke begge finder vej til noten, når den her omtalte afgørelse trykkes).

Med tanke på, at eksklusion fra en andelsboligforening (tilli-

ge) indebærer et pligtmæssigt salg af andelen til markedsværdi er mit forsigtige bud, at Højesteret på dette område ønsker at følge den almindelige linje i sager om overdragelse af fast ejendom, hvor sagens (netto-)værdi er 0 kroner, og hvor udmålingen i stedet sker efter et friere skøn (således U 2008.1848 H, netop om køb af en andel).

I så fald er Højesterets seneste obiter dictum en implicit bekræftelse af FM 2017.117.

«

Jeg er ikke blevet meget klogere siden, men kan dog konstatere, at Højesteret også i de efterfølgende kendelser har medtaget de to ovennævnte afgørelser (fra 2011 og 2017) i domsnoten.

Nu er Østre Landsret så kommet på banen i en sag, hvor spørgsmålet blev sat på spidsen. Og Østre Landsret har i den sammenhæng *bekræftet*, at sagens værdi efter landsrettens opfattelse skal fastsættes til andelskronen. Begrundelsen herfor (stadfæstelse af byrettens begrundelse) lyder besnærende: »Den konkret nedlagte påstand [angår] spørgsmålet om, hvorvidt sagsøgte er berettiget ekskluderet af andelsboligforeningen med den virkning, at han skal fraflytte lejligheden. Påstanden angår dermed hverken efter sin ordlyd eller sit indhold en modydelse.«

Men... man kan vel overveje, om ikke der i eksklusionen implicit ligger et efterfølgende salg (og dermed en modydelse). Eller omvendt, hvis man følger by- og landsrettens rationale, om den ekskluderede andelshaver kan siges at have mistet andelen (er det ikke kun brugsretten hertil, og hvad er værdien af den).

Disse overvejelser er da tilsyneladende også gjort af netop Østre Landsret i foråret 2021 (utrykt kendelse af 14. januar 2021 (BS-42885/2021)), der lagde vægt på, at der ved eksklusion også forudsættes at ske en realisering af andelen – og med den begrundelse tiltrådte byrettens opgørelse af sagens værdi til et års leje.

Heldigvis har Procesbevillingsnævnet den 27. oktober givet tilladelse til at indbringe 2021-kendelsen for Højesteret, så nu får vi snart svaret fra hestens egen mund.

FM 2022.60 – kæremål i isoleret bevisoptagelse med flere sagsnumre og parter

Under et kæremål om formuleringen af en række spørgsmål under en sag om isoleret bevisoptagelse fastsatte landsretten sagsomkostninger (med de standard 2.500 kr.) direkte i forholdet mellem rekvirenten og en skønsadciteret.

Afgørelsen er formentlig primært interessant, fordi landsretten direkte skriver det åbenlyse: At selvom brugen af sags-

portalen helt lavpraktisk kan føre til et særskilt sagsnummer for adcitationssagen, er det for omkostningsafgørelsen afgørende, om vedkommende part faktisk er part i kæremålet.

Det var skønsadciterede, og så skal man også have omkostninger, når man vinder.

TFA 2022.383 V – ikke erstatning til statskassen

Landsretten fandt ikke, at den sagsøgte arving skulle erstatte statskassens udgifter i henhold til en bevilling om fri proces, efter sagen var afsluttet ved forlig, der efter parternes fælles opfattelse indebar en »50/50 løsning« af tvisten.

Byretten havde herefter besluttet, at ingen part skulle betale sagsomkostninger, og at arvingen med fri proces skulle betale erstatning efter retsplejelovens § 332, stk. 2. Sidstnævnte under henvisning til, at arvingen efter forliget stod til at arve over 3 mio. kr., og således var formuende.

Den afgørelse ændrede landsretten efter en konkret vurdering.

(Den ledende afgørelse på området – dvs. fri proces inden for familie- og arveretten – er stadig U 2021.775 H, hvor Højesteret efter en konkret vurdering pålagde parten at erstatte statskassens udgifter, men samtidig opstillede det overordnede bedømmelsestema. Afgørelsen indikerer efter min forståelse en lidt friere bedømmelse end i andre sager, hvilket månedens afgørelse måske kan ses som udtryk for. Selv inden for den ramme, fremstår afgørelsen dog noget venlig over for arvingen, hvilket nok skal ses i lyset af, at arven udgjordes af en landejendom, arvingen i forvejen beboede, og som altså ikke skabte en *likvid formue*).

U 2022.4181 Ø (TFA 2022.386/1) – om retsplejelovens § 312, stk. 7

Landsretten traf i overensstemmelse med den *meget klare* hovedregel i retsplejelovens § 312, stk. 7, afgørelse om, at den tabende part i en forældremyndighedssag ikke skulle betale sagsomkostninger.

Der er – som det vil være velkendt for advokater og andre, der beskæftiger sig med området – tale om en konkret begrundet særregel, som ikke hverken trækker inspiration fra eller selv inspirerer praksis om omkostningsudmåling i andre sagstyper.

FM 2022.61 – sagsomkostninger i ægtefælleskiftesag

Der står simpelthen ikke nok i gengivelsen til, at jeg kan udlede ret meget.

Men ved ovennævnte kendelse nedsatte Østre Landsret de

af byretten udmålte omkostninger til halvdelen (fra 400.000 til 200.000 kr.) i en enkelttvistsag om udtagelse af et sommerhus til en værdi på 13,5 mio. kr. med den rigtige – men også meget generelle – begrundelse, at »ved fastsættelse af sagsomkostninger skal der udover sagens værdi tages hensyn til sagens omfang og karakter«.

Afgørelsen illustrerer det trods alt væsentlige princip, at en udmåling med udgangspunkt i sagens værdi kun kan være *udgangspunktet*, navnlig i sager om mindre komplekse tvister vedrørende store beløb.

Andre spørgsmål

U 2022.4864 Ø – om indsigelser mod udeblivelsesdomme

En sag fra fagedprocessen, men med en så nær forbindelse til den almindelige civile retspleje, at den er værd at nævne.

Landsretten udtaler i sagen, at retsplejelovens § 501, stk. 2, om indsigelser mod rigtigheden af domme og kendelser, gælder tilsvarende ved fuldbyrdelsen af udeblivelsesdomme.

Mere interessant er det, at landsretten gentager, at en indsigelse om, at stævning i den forudgående sag ikke var forkyndt, kan realitetsprøves (jf. U 2021.2857 Ø om indsigelser mod betalingspåkrav efter § 477 e).

T:BB 2022.684 Ø – om at tælle dage

I en lejesag opstod spørgsmålet, om indbringelse for huslejenævnet på etårsdagen var rettidig.

Dette spørgsmål besvarede både by- og landsret med henvisning til den almindelige praksis i civile sager, og dommen er derfor en bekræftelse af, at frister regnes i hele dage (så en frist på to uger fra en mandag udløber ved døgnets udgang en mandag, og en frist på 1 år fra den 15. december udløber den 15. december ved døgnets udgang året efter – uanset om fristen måtte være formuleret som »inden 1 år fra...«).

Afgørelsen er helt på linje med de af lejereren citerede domme U 2004.189/1 H og U 1976.790 Ø.

Publicerede afgørelser

I oktober har Ugeskriftet, Fuldmægtigen og de øvrige anførte tidsskrifter trykt følgende afgørelser, der er omtalt i opsamlingsnyhedsbrevet for september samt tidligere nyhedsbreve som angivet:

- U 2022.4676 Ø – om edition efter konkurrenceerstatningsloven og andet godt
- U 2022.4723 SH – betydningen af mediationsaftale
- U 2022.4802 Ø – fremlæggelse af ensidigt indhentet tilbud ved supplerende syn og skøn
- U 2022.4817/1 H (TfA 2022.387 H) – Familieretshuset som part i faderskabs- og medmoderskabssager
- U 2022.4817/2 H – biintervention ikke tilladt
- U 2022.4981 H – huslejenævnets kompetence i »blandet« tvist
- T:BB 2022.681 (U 2022.3278 Ø) – rette sagsøgte i huslejesag (sommeren 2022)
- FM 2022.58 (U 2022.2381 Ø) - hjemvisning af principiel sag ved frafald af principielle synspunkter (april 2022)

Afgørelsen trykt i FM 2022.58 er værd at genlæse alene på grund af den redaktionelle kommentar, der omtaler en utrykt kendelse fra Østre Landsret samt giver lidt yderligere kontekst for vurderingen af sager, der »ophører« med at være principielle.

Nævnes skal også Søren Holm Seerups artikel i den litterære afdeling af ugeskriftet, U 2022 B s. 298 ff., der giver en oversigtspræget gennemgang af den »nye« færøske retsplejelov.

Samt lidt mere perifært, at der i MAD 2022.369 er truffet en afgørelse om *klageberettigelse* i en klagesag initieret af en interesseorganisation. Henset til den inspiration, der trods alt synes at have været på tværs af civilprocessen og forvaltningsretten, er den måske værd at læse, hvis man sidder med en sag om foreningers søgsmålsret som følge af mere ideelle interesser i sagen.

Kristian Torp
E, kto@holst-law.com
T, +45 8934 1162
M, +45 3010 2223